

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto K 240—
za pol leta K 120—

V upravi stane mesečno K 18—

NOVIČAS

Uredništvo in upravljanje v
Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
upravljanja št. 328

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 60—
za en mesec K 20—

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva Posamezna številka stane K 1.40

Uspehi poročniške politike.

Malo je manjkalo, da današnje »Jutro« ni izšlo s črnim robom. Iz Sofije ali iz Rima se namreč oznanja tužna vest, da se namerava bolgarski kralj Boris zaročiti z italijansko princeso Jolando. Belgrajski poročniki se tudi zdi za malo, da je min. predsednik Bonomi po naročilu Anglije povabil na gospodarsko konferenco v Genovo tudi Bolgarijo. Vsaj gospoda Pašića bi bil moral prej vprašati. Iz vsega tega sklepajo demokrati prirepaniki belgrajskega velesrbskega kurza, da Bolgarija plove po sledeh italijanske politike, kar pomeni toliko, da je in ostane naša sovražnica.

Recimo, da je tako. Kdo pa je tega kriv? Nemčija se dan za dnem bolj približuje Rusiji. Kdo je tega kriv? Nihče drugi nego politika onih držav, ki hočejo svojo zmago izkoristiti do zadnje možnosti. Če bi dr. Beneš sledil taki politiki šovinistične maščevalnosti, bi nikdar ne prišlo do političnovojne pogodbe niti z Avstrijo niti s Poljsko. Toda Čehi znajo pozabiti in ne vodijo politike s srcem, ampak s trezno pametjo. Drugače porodica v Belgradu, ki se ravna po Parizu. Ona ne pozabi tisočletnih sporov med balkanskimi rodovi, ona ni odpustila ne Bolgarom ne Albanom. Ona obremenjuje s svojimi političnimi računi celo državo, ki ni več srbska, ampak jugoslovanska. Ona sanja menda še danes o Dušanovem carstvu, ko se na vsem svetu najmanjši narodi osamosvojujejo in zahtevajo svoje pravice. Poslanec Sušnik je v svojem zadnjem govoru opozoril na makedonsko vprašanje. In s celim košem takih aktualnih in perečih notranjih vprašanj tira belgrajska porodica imperialistično politiko.

Njej ni zadosti, da je Bolgarija bila do tal ponižana, da nima armade, da jo komandira medzavezniška komisija, da so ji odvzeta vsa obrambna sredstva, da je okrnjen njen teritorij tako na zapadu kakor na jugu, da nima izhoda na morje, da je sploh čudo, da še diše, da hočejo iz bolgarskega trpina iztisniti še zadnji groš, da ga delajo odgovorne za grehe vseh njegovih kraljev, počeni od Samuela. In če so se zdaj velesile premislile, pa hočejo napram Bolgariji ubrati bolj dobrohotno politiko, pa se belgrajska porodica kremži in njeni demokrati privrženci preko Save ji zvesto sekundirajo. Na koga pa naj se Bolgarija nasloni, ako ne na Anglijo in Italijo, ko pa od Jugoslavije nima pričakovati pomoči? Ali bo gospod Pašić v Genovi predlagal, naj se Bolgariji reparacije odpušijo ali pa vsaj znižajo? Dr. Beneš bo najbrž za to, Pašić pa ne. Bolgarija je že davnej iskala prijateljskega stika z nami; Pašić je njene delegate ob pogrebu rajnega kralja Petra odklonil. Bolgarija se kljub temu trudi dalje, da se srbsko-bolgarski spor enkrat za vselej pokopije; Pašić izjavlja, da hoče še dvajset let počakati. Bolgarija je opustila vsake intrige na Balkanu, Belgrad jo sumiči, da je danes Bolgarija glavni element nemira na Balkanu! Kakor da Bolgarija intrigira v Albaniji! Vse velesile priznavajo lojalno in miroljubno politiko Bolgarije, dočim je naša diplomacija morala v tej zadevi slišati od strani Anglije javno kako težke očitke. Če pa v Makedoniji ni miru, je to pripisovati izjemnemu stanju, ki ga tam vzdržuje naša vlada in miru tam tudi ne bo, dokler se korenito ne izpremeni kurs v Belgradu.

Naj se naši demokrati listi ne boje, da bi Bolgarija kaj izgubila z zaroko svojega kralja z laško princeso. Bolgarija kljub temu ne izgubi niti simpatij Anglije niti simpatij Čehoslovake, ki vodi malo antantno. Angliji je kaj mar, s kom se zaroči kralj Boris! Anglija hoče obvladati vso večno pot od Rotterdama po Renu, Meni in Donavi do Črnega morja. Zato hoče mir in vseh državah tega velikanskega obročja. Vsa paroplovna društva na Donavi, počeni od bivše dunajske »Dampfschiffahrtsgesellschaft« do rumunskih so danes v angleških rokah! Ne 80% vseh akcij, ampak vse! In zato bo Anglija delala na to, da se strnejo srednjeevropske in balkanske države v mirovni gospodarski blok. V tem bloku pa bo Bolgarija igrala važno vlogo. In zato bo morala porodica svojo politiko prej ali slej popolnoma re-

dirati, kakor bo morala enkrat tudi Francija revidirati svojo politiko napram Nemčiji. Tukaj ne pomaga nič — odločil ne bo Pašić ne njegov demokratiški podrepanik

Rusizemska vlada — socialdemokraciji.

Belgrad, 28. januarja. (Izv.) V političnih krogih se govori, da namerava imunitetni odbor na pritisk demokratov poklicati v parlament namesto komunističnih poslancev dr. Lemeža in Korena dva socialdemokrata, in sicer bi prišla v pošte prof. Favaj in Nachtigal. Te vesti se v vseh krogih najrazličnejše komentirajo. Trdi se, da je to ojačenje socialdemokratov v zvezi z njimi.

Pribežniki, ampak gospodarske potrebe Evrope, od katerih je odvisen tudi kurs našega dinarja!

hovim zadržanju ob priliki glasovanja za ustavo. (Kakor znano, so socialdemokrati takrat sklenili z vladnimi strankami pogodbo, da bodo v slučaju potrebe glasovali za ustavo. Prvo plačilo za to je bilo imenovanje Kristana na mesto upravitelja Fridrihovi posesti; drugi obrok za bo to imenovanje.)

Gibanje angleških kovinarjev.

London, 27. jan. (Reuter.) Delavci v plavilnih in strojnih tovarnah se s 50.240 proti 35.525 glasovom odklonili dogovor,

ki so ga sklenili njihovi zastopniki v novembru in ki urejuje delo in nadure med delodajalci in delojemalci.

Za rešitev Avstrije.

Pariz, 27. jan. Diplomatski urednik Agencije Havas pravi, da izdeluje finančno ministrstvo zakonski načrt, po katerem naj bi se Avstriji dovolil kredit za konsolidiranje avstrijske krone. Posojilo bi bilo zavarovano s carino, ravno tako kakor predjumi, ki jih namerava dovoliti Avstriji Anglija.

London, 27. jan. (Reuter.) Finančni odsek kabineta ima danes popoldne sejo. Predsedoval bo najbrže ministrski predsednik Lloyd George. Verjetno je, da bo ustrezno avstrijski prošnji po posojilu dveh in pol milijona funtov za sanacijo avstrijskega gospodarstva.

Vojska v Srednji Ameriki.

Pariz, 27. jan. (Havas.) Po vesteh današnjih večernikov je med Mehiko in Guatemalo nastalo vojno stanje.

Poljska in Rusija.

Varšava, 27. jan. (Brezlično.) Med Poljsko na eni in Rusijo in Ukrajino na drugi strani se v kratkem začne v Varšavi pogajanja za sklepanje trgovinskih pogodb.

„Načelnost“ poslanca.

Belgrad, 28. januarja. (Izv.) Ker je bil večeraj v Belgradu praznik Sv. Save, ni bilo seje parlamenta in odborov in so bili tudi vsi uradi zaprti. V kuluarjih parlamenta se je zato prav mnogo razpravljalo o govorih poslancev povodom vladne deklaracije. Od govorov opozicijskih poslancev je vzbudil največ pozornosti govor poslanca Sušnika, ki je bil temeljit odgovor na Pašićev referat o zunanji in notranji politiki. Od govorov vladnih poslancev pa se je mnogo razpravljalo o govoru posl. Ljube Jovanovića, za katerega se je dosedaj mislilo, da je v ozki zvezi s Proticem. Njegov govor je pri opoziciji naletel na ostro kritiko, dočim so predvsem demokrati z njim zelo zadovoljni. S svojim govorom je Ljuba Jovanović izgubil vsako zvezo z opozicijo, bodisi v parlamentu, bodisi izven parlamenta. Govori se, da je nastopil zato v tem smislu, ker ga na to veže dogovor s Pašićem, ki mu je obljubil, da dobi ob prvi se-

stavi nove vlade kako važnejše ministrsko mesto. (Mi se gospodu Jovanoviću nič ne čudimo; saj se je on — buržuj — take načelnosti lahko nalezal pri socialdemokrati.)

Vodstvo S. L. S. za Ljubljano vabi na

SHOD

volivcev in somišljenikov Slovenske Ljudske Stranke, ki se vrši v nedeljo, dne 29. januarja 1922, ob 10. dopoldne v veliki dvorani UNIONA.

Dnevni red: Politični in gospodarski položaj ljudstva v državi in občini. — Poročajo občinski svetovalci SLS in narodni poslanec SLS za Ljubljano.

SOMISLJENIKI, IDELEZITE SE SHODA V OBILNEM STEVILU!

IMENOVANJE JUGOSLOV. ŠKOFOV.

Belgrad, 28. januarja. (Izv.) Glede zasledbe nadškofijskega mesta v Sarajevu in škofij v Dalmaciji in Vojvodini še ni sklenjeno ničesar definitivnega. Kar se tiče sarajevskega nadškofa, bo najbrže imenovan dr. Šarić, s katerim je zadovoljna tudi vlada. Glede ostalih pa se imenujejo razni kandidati.

za katero je ves gorel. Vstopil je na akademijo, kjer ga je veliki Wagner tako cenil, da mu je prepuščal velik del svojih naročb. Tako je vstopil v javnost in si jo takoj osvojil. Prepotoval je Italijo in Francijo, nato pa na Dunaj otvoril svojo lastno delavnico. Zgradil je mogočno Zacherlovo hišo na Dunaju, nato pa se popolnoma zakopal v ustvarjanje načrtov verskega značaja: za cerkve, oltarje, nagrobne spomenike itd. Toda materialistični svet za tem ni popaševal in za Plečnika so se začeli težki časi. Sprejet je bil le njegov načrt za cerkev sv. Duha na Dunaju.

L. 1911 so poklicali Čehi Plečnika na umetno obrtno šolo v Prago. Tu si je takoj osvojil srca mladine in celega naroda in dvigal se je v svoji umetnosti in svojem položaju višje in višje. Časopisi so pisali o njem in s spoštovanjem je zrla nanj vsa Evropa. Ko je na Dunaju umrl Wagner, ga je profesorski zbor trikrat soglasno izvolil za njegovega naslednika, a dunajska vlada izvolitve ni potrdila. Ponudili so mu odlično profesorsko mesto v Nemčiji, a Plečnik je iz hvalečnosti do Čehov odklonil. Leta 1919 je bil imenovan za profesorja na umetniški akademiji v Pragi ter je izvršil preuredbe na praških Hradčanih in v gra-

Brezglaavost državnega gospodarstva.

Te dni smo čitali v listih izjavo ministra za promet, v kateri je odgovarjal na neko interpelacijo o zastoji prometa v naši državi. Med drugim se je visoki dostojanstvenik, gospod minister izgovarjal z dejstvom, da imajo 6000 železniških voz na razpolago brezstanovanjci, takozvani vagonariji in da trpi država vsled tega letno nič več in nič manj kot 40 milijonov dinarjev. Ogromna vsota! In ko bomo uvideli iz sledečih vrstic, da so ti milijoni vrženi naravnost v gnoj, — potem šele bomo izprevideli, kako malo smisla imajo naši državniški za smolreno gospodarstvo ter za pametno socialno politiko.

Tri leta že lajnemo in lajnemo o potrebnosti stanovanjskega vprašanja, o vagonarijih, kletarijih, o jetiki in o nemorarnosti delavskih stanovanj, in komaj smo prignali svojo pesem tako visoko, da so gospodje od vladnih miz priznali načelo, da morajo zasebna podjetja zidati za svoje obratovanje in za svoje službeno osebje stanovanjska poslopja. Odkar je odšel s socialnega poverjenjstva dr. A. Gosar, so se milijonarjem pomirili napeti živi. Njim za enkrat še ni treba zidati lastnih hiš. — Denar, naložen v raznih zavodih naj jim rajši prinaša mastne dohodke brez dela, z njimi se lahko za zabavo kaj pospekulira v svrhu zaslužka, sami pa stanujejo za malenkostne cene v tujih hišah, na škodo ubogih delovnih slojev, ki zmrzujejo po vagonih in podstrešjih ter si nakopavajo sušico — sebi i svojem bledem zarodu...

Kljub temu, da smo nešteto krat podarjali v časopisih, na shodih, v resolucijah na vlado, da naj država na eni strani zida poslopja za svoje urade in uradnike, na drugi strani pa s kreditom ali brezobrestnim posojilom pomaga zidati šibkejšim slojem enodružinske hišice, se ni zgodilo nič — pač: ljubljansko pošto ravnateljstvo je kupilo Virantovo hišo in preganalo ter še preganja privatne stranke iz nje. Na vse naše klice so odgovarjali od urada do ministra enoglasno: Denarja ni. In če država nima, ne more! Žrtvujte! Ko žrtvujete za državo, žrtvujete zase! In obmolknile so množice čes: Če ti, ni...

A sedaj pride sam gospod železniški minister in pove, da je država na leto ob 40 milijonov dinarjev samo zato, ker stanuje toliko in toliko najbednejših v 6000 vagonih, ki so tako seveda odvzeti prometu. In sedaj bodo prišle množice in rekle: Lahko bi pomagali, a počete, ker nimate srea za nas, ker nimate socialnega smisla, ker vam ni niti za državo toliko, kolikor za lastne žepe. Za 40 milijonov dinarjev bi se dala v Ljubljani n. pr. bistveno omiliti stanovanjska mizerija. Za ta denar bi si bila država lahko postavila hiše za vse svoje urade in uradnike, vagonariji bi prišli do stanovanj, vagoni pa bi tekli po progah in vršili svojo pravo dolžnost, smoter in cilj. Tako pa ni ne stanovanj, ne vagonov, ne odpomagano nič, marveč 40 milijonov dinarjev je vrženih naravnost v smeti in to lani, predlanskim, letos bo vse prav tako,

ščini Lány, kjer prebiva predsednik čehoslovanske republike.

Danes imamo Slovenci našega Jožefa Plečnika med seboj: osvobodena domovina mu je mogla ponuditi mesto, ki mu je ravno. Naj bi bil dolgo dika naše tehnike in živa priča naši mladini, kaj zmore nadarjenost, zvezana z vstrajnostjo in značajnostjo!

Bratova tajnosti.

Povest iz irske zgodovine. Prevel M. R. (Dalje.)

Sunkoma je izpregovorila te besede in v naslednjem trenutku je bila že zunaj. »Kaj ima vendar?« je vprašala star-ka. »Poglej, Meggy, kam grek!

Meggy je stopila na hišni prag in gledala za Dunstanovo materjo. Videla je, kako je hitela proti graščini lorda Goldsmitha.

Oskrbnik Hugo Peacock je sedel v udobno opremljeni sobi in kadil. Bil je srednje velikosti, kakih štiridesetih let. Kratki, rdečkasti lasje so mu pokrivali precej veliko glavo, na obrazu so gospo-

50 letnica arhitekta Jožefa Plečnika.

Dne 23. t. m. je praznoval 50 letnico svojega rojstva eden najodličnejših sinov našega slovenskega naroda: arhitekt Jožef Plečnik. Jožefa Plečnika pozna bolje nego lastna domovina — Evropa. To pa zato, ker je bila tako dolgo zaslužena Slovenija preborna, da bi bila mogla nuditi zadosten delokrog njegovemu velikemu duhu. Zato je šel Jožef Plečnik — kakor večina naših velikih mož — v tujino, našel kasneje bratsko gostoljubje pri bratih Čehih, ko pa ga je osvobodena domovina klicala nazaj, je takoj sledil njenemu klicu. Sprejel je mesto rednega profesorja na ljubljanski tehniški visoki šoli, ki se lahko ponaša, da ima v njem enega največjih sedaj živečih slovanskih arhitektov.

Jožef Plečnik je bil sin priproste, a vzorne ljubljanske obrtniške družine. Oče mu je bil mizar in pri njem je hodil Jožef v uk. Kot izredno nadarjen deček je dobil deželno podporo, da je šel na obrtno šolo v Gradcu. Od tod je šel na Dunaj kot risar. Tu je imel dovolj prilike, da se nadarje izobrazuje v arhitektonski umetnosti,

drugo žeto tudi vse dole, dokler se delovno ljudstvo ne odreže človeških pijavk, ki sesajo v imenu države in narodnosti ljudstvu kri iz telesa in mozeg iz kosti. — Ta dan pride. Na nas je, da približamo njegovo zarjo —.

DANAŠNJA PREDBORZA.

Zürich, 28. jan. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo: Budimpešta 0.72, Berlin 2.00, Italija 22.75, London 21.77, Newyork 513, Pariz 42.05, Praga 9.90, Dunaj 0.14, Zagreb 1.65, Varšava 0.16, Holandsko 188.25, avstr. krone 0.08.

Zagreb, 28. jan. (Izv.) Kurzi na današnji predborzi: Budimpešta 44.25, Berlin 152 (denar), blago 152.50, Italija 13.50, Newyork 303, Praga 595.

Politični dogodki.

+ Smotren boj Slovakov za samoupravo. Poslanec Hlinka je stavil danes v parlamentu predlog za izpremembo ustave v smislu zahtev slovaških samoupravašev, po katerem bi ostale skupne zadeve predsednik republike, armada in denarstvo — Slovaška pa bi imela lasten deželni zbor, ki bi avtonomno odločeval o vseh ostalih panogah uprave, posebno o šolstvu in sodstvu. Slovaški vojaki bi služili samo na slovaškem ozemlju. Zakoni, ki bi jih odklonil deželni zbor, naj bi ne veljali. Predlog pride na dnevni red v prihodnjem zasedanju parlamenta. (Pri nas pa besediči Sv. Pribičević, da »turskega« vprašanja sploh ni! — Op. ur.) Drugo poročilo iz Prage pa veli, da se nameravajo združiti v enoten samoupraven blok vse slovaške pol. stranke, ki bi ne odnehale prej, dokler ne dosežejo svojega programa.

+ Tudi Francija »ljubi« Avstrijo, kakor samo sebe. Avstrijski poslanik Eichhoff je posetil francoskega ministrskega predsednika Milleranda. Predsednik je slovesno izjavil, da razume smrtni boj Avstrije, da uvideva nujnost pomoči zanjo, katero ne zahteva samo prestiž srednje Evrope, marveč — Francije same še posebej. Zaradi tega je iz lastnega nagiba pospešil akcijo svoje vlade v tem smislu, ki bo sledila neposredno. — Včeraj torej Anglija, danes Francija, Anglija ponu, a Avstriji denar, da si jo gospodarsko podvrže, da bi imela v slučaju združitve z Nemčijo tudi nad rajhom svoje terjatve in ugodna tla za — kompenzacije, Francija pa uvaja hitre akcije, ki obstoje najbrže v tem, kako za dogleden čas preprečiti združitev Avstrije s poraženo Nemčijo, ki se je Francija tako grozno boji. Versajski mir dela težke vesti! In jih bo delal še, ker ljubezni, ki ne izhaja iz višjega, v višjem in radi višjega dela, marveč le radi samega sebe, pravimo v navadnem življenju — egoizem. In ta pretepe prej ali slej vedno tistega, ki ga je takrivil.

+ Kraljeva SHS neposredno pred rešitvijo. — Belgrajski presbiter poroča dne 27. jan., da je minsiter za zunanje zadeve imenoval komisijo, ki naj izdela državni ceremonijal v sledečih točkah: 1. splošne odredbe ceremonijala, 2. čin poslanikov, 3. čin domačih dostojanstvenikov, 4. čin vojaških odposlancev napram diplomatskim uradnikom, 5. nošnja obleke, 6. nastop službe novega ministra za zunanje stvari, 7. sprejem tujih diplomatskih zastopnikov, 8. proslava narodnih in državnih praznikov, 9. sprejemstvo in sprejem Njegovega Veličanstva kralja, kadar potuje v državi in inozemstvu. Bojda se bo izpremenil tudi dvorni ceremonijal. — Tako bo naša država sestojala iz samih ceremonijalov, kar ni sicer nič novega, ker to, kar dela vlada v Belgradu, ni nič drugega, kot ena sama — velika ceremonija. Ali bo sedaj rešen demokratizem in grozeči gospodarski polom naše države, je drugo vprašanje. Iz vsega pa je razvidno, da produktivni slojem v naši državi še dogleden čas ne bo cvetel regrat, kaj šele rožice... Potem

darile globoke poteze, njegove sive, begajoče oči so izražale lokav, potuhnen značaj. Sedei je v usnjatem naslonjaču, noge so mu bile stegnjene po rujavi lisičji koži.

Hugu Peacock se ni godilo vedno tako dobro. Še pred osmimi leti je krošnjaril po deželi s knjigami, biti je moral zadovoljen z bomo hrano in vesel je bil, če je prihranil par šilingov, da je za silo popravljal staro kočjo, ki jo je podedoval po svojem očetu. Nekega dne se je pa zgodilo nekaj izrednega, njegove razmere so se na mah izboljšale.

V bližini mesta Kennyal je bilo neko posestvo, katerega lastnik je bil angleški lord. Pravi lastnik je umrl in mladi lord Goldsmith je prišel posestvo pogledat in je tam nekaj tednov tudi ostal. Eno uro od grajščine je bilo in lord se je peljal z vozom po slabi poti; kolo se mu je zlomilo in zadobil je precejšnje poškodbe. Ta nesreča se je zgodila le par korakov od Hugo Peacockove kočje. Ta se je s svojo krošnjo ravnokar vrnil in slabe volje je sedel med mrzlimi stenami svoje podrtije, kajti topot

pa bo prišel ljudske »ceremonijal«, ki bo dejal: »Dol z hazardnimi igralci naše države!«

+ Masarik potuje. Predsednik Č. S. R. Masarik bo odpotoval najbrže sredi aprila t. l. v London in Paris. Na povratku bo

Posl. Jože Gostinčar:

Ostra obsodba železniške in monopolne uprave.

Uprava državnih podjetij je pri nas slaba. Pod njo ne trpi le vse državno gospodarstvo, marveč tudi uslužbeno delavstvo in uradništvo. Vzgled so nam naše železnice. Pa tudi pri upravi tobačnih tovarn je slabo. O tem je obširno govoril v parlamentu poslanec Gostinčar, ki se je z vsoto odločnosti zavzel za pravice železničarjev in tob. delavstva. Njegova izvajanja so ena sama velika obtožba naše uprave in njenih grehov napram državi in delavstvu.

Za železnice in železničarje.

Predvsem se moramo zavedati, da je železniški promet žila državnega in narodnega gospodarstva. Mi vidimo, da je danes naš promet v prav žalostnem položaju. Naše proge so skrajno zanemarjene, varnost na železnicah je minimalna in spomladi, ko se led otaja, bo nevarnost še mnogo večja, nego je sedaj. Zato je potrebno, da vlada in zlasti železniško ministrstvo preskrbi vse potrebno, da se naš promet ohrani in spopolni. Ako pride prometna kriza, pride — in mora priti — za njo splošna gospodarska kriza. Kajti po železniškem prometu se vrši danes vse drugo gospodarstvo. Ako nimamo železniškega prometa, je jasno, da mora vse gospodarstvo zaostati. Potem nastane beda, uničujeta se industrija in obrt in delavstvo izgubi delo, nastane ogromna brezposelnost. Tudi kmetijstvu bi se v tem slučaju godila velika škoda.

Naše proge so danes take, da je nemogoče, da bi se redni promet dolgo časa vzdržal — če sploh moremo še govoriti o rednem prometu, ki ga pravzaprav niti nimamo ne. Kajti znano je, da se ves čas vojske in tudi po vojski naše proge niso popravljale. Zaradi tega vidimo, da imamo trhle proge, da so spodnji deli železnic slabi, da so stroji slabi, da nimamo vagonov, oziroma da imamo slabe vagone itd. Tu tiči velika nevarnost za bodočnost našega prometa. V tem oziru je treba storiti vse potrebne korake, da se temu zlu čimprej odpravimo. Mi imamo dovolj gozdov, da dobimo prage za železnice. Imamo doma tudi delavnice, četudi niso v vsakem oziru dovršene, pa so vendar take, da bi se dalo vsaj nekaj doma popraviti. V kolikor pa nimamo doma delavnic za popravilo vagonov, je dolžnost merodajnih faktorjev, da se uredijo take delavnice, da bomo mogli izvrševati doma potrebna popravila. To je nujno potrebno že zaradi tega, da ne bomo po nepotrebnem izdajali našega denarja in s tem poslabševali naše valute, ki je že itak slaba in nizka, da Bog pomagal.

Toda za dober promet ne potrebujemo samo železniškega materiala, ampak treba je tudi dobrega osobja, in sicer osobja, ki je zadovoljno. Mi imamo dobre železničarje, ki pa s svojim položajem niso zadovoljni, ker v tej veliki draginji nikakor ne morejo izhajati s svojimi plačami. Zato je dolžnost uprave, da poskrbi, da se zadovoljijo težnje železničarjev v tem oziru in da se dá železničarjem to, česar nujno potrebujejo zase in za svoje družine. Jaz imam tukaj spomenico, ki so jo predložile železničarske organizacije vladi in raznim parlamentarnim klubom. Želez bi samo, da vzame g. minister to stvar v vednost in čimprej ukrene vse potrebno, da se ustreže železničarskim zahtevam.

Rekel sem poprej, gospodje, da manj

je bilo presneto malo dobička. Kar zasliši ropotati voz. Stopil je k oknu in zapazil zlomljeno kolo. Lord je ležal na tleh in klet, kočijaž je pa poparjen stal zraven in gledal nesrečo, ki se mu je zgodila.

Takoj je stekel Hugo Peacock ven in lorda vzdignil. A ta ni mogel ne iti ne stati; pri padcu si je nogo zvil in na glavi je bil krvav. S kočijažev pomočjo ga je nesel v svojo bajto in ga položil na postelj, ki ni bila boljša kakor hiša. Nato je poslal kočijaža s konjem v mesto po zdravnika. Sam se je pa potrudil lordu rane izprati in polagal je mrzle obkladke na oteklo nogo.

Zdravnik je prišel, preiskal rano in sklenil, da se mora Njih Visokost lord zadovoljiti za nekaj časa v tej koči in da bo prišel k njemu pogledat vsak dan. Tega seveda mladi plemič ni bil preveč vesel, a tem bolj krošnjar, ki je hitro spoznal, če bo lorda oskrboval, da bo veliko več zaslužil, kakor bi ta čas prikrošnjaril. Osem dni je imel lorda pri sebi in noč in dan se ni odstranil. Spal je na starih vrečah na tleh poleg njegove postelje in mu stregel, kakor je najbolji mogel.

obiskal tudi Bruselj. Njegovi poti pripisujejo politični krogi velik pomen in ga spravljajo v zvezo z obiskom belgijskega kralja v Pragi. — Pri nas bodo delali pa državni — ceremonijal.

ka vagonov. To je resnica. Naša trgovina, industrija in obrt, pa tudi naše kmetijstvo trpi ogromno škodo radi tega, ker nimamo vagonov. Toda pojdite na gotove postaje: v Zagreb, v Ljubljano in na druge postaje, pa boste videli na stotine in stotine vagonov, polnih siromašnih ljudi, zlasti železničarjev, ki so obsojeni, da vršijo težko službo na železnici, pa morajo stanovati v vagonih kakor cigani. To je nečastno za državo, to je nečastno za našo upravo in škodljivo za narod. Kakšni bodo ti ljudje, ki stanujejo po leto dni, po dve leti, po tri leta v vagonih, po zimi v mrazu, poleti v veliki vročini?! Gospodje, kje je njihova morala, kje je njihovo zdravje?! Tej stvari je treba nujne od pomoči! Jaz mislim: Če bi se tisti vagoni, v katerih stanujejo danes železničarji, na kak način izpraznili, bi bila to velika pomoč za naš promet. In ta stvar nikakor ni nemogoča, ker je mogoče, da se postavijo železničarjem lastna stanovanja, da se gradijo hiše, v katerih bi mogli železničarji stanovati s svojimi rodbinami.

Kdo bo povrnil železničarjem škodo, ki jo imajo na svoji opravi? Kajti poleg zdravja in morale bo šla tudi njihova oprava v nič. Kdo jim bo to nadomestil? Treba je torej nujno, da železniška uprava in cela vlada skrbi za to, da se naš promet ohrani in da bodo tisti, ki vzdržujejo promet, stanovali tako, kakor se spodobi ljudem. Ako pridejo ti vagoni v promet, se bodo investicije čisto gotovotvdi izplačale in pokrile se bo velik del stroškov, ki jih bo imela vlada z zgradbo stanovanj za železničarje.

Druga velika zapreka našega prometa so naše carinarnice.

Tako škandaloznih slučajev, take uprave kakor je carinska uprava na posameznih krajih, ni na celem svetu. Zaradi tega je nujno potrebno, da se tukaj napravi od strani finančnega ministrstva najstrožja remediura, da ne bodo trpeli naši državljani, da ne bo trpela država in da tudi saobračaj dobi to, kar potrebuje. Carinarnice to lahko store, ako vestno in dobro izvršujejo svoje naloge. Gospodje! Po 14 dni, po en mesec in celo po dva meseca stoji blago po posameznih postajah, in tega blaga nihče ne zaezari! Velikokrat se delajo neumestne težave ljudem, da ne morejo dobiti dotičnega blaga iz carinarnic. Blago stoji natrpano v železniških vagonih, vagoni ne delajo, ne zaslužio nič, drugod pa vagonov primanjkuje. Carinarnice odzamejo prometu ogromen del naših vagonov s tem, da ne izvršujejo primerno hitro svoje službe. Vseled tega trpi vse: trgovina, obrt in sploh vse, kar je v zvezi z narodnim gospodarstvom. Zaradi tega je nujno potrebno, da se tukaj napravi enkrat remediura.

Rekel sem že prej, da je poleg materiala treba tudi zadovoljnega osobja. Dobrega in zadovoljnega osobja. Dobro osobje že imamo. Morda je med njim tudi kaj slabega, toda to se da popraviti. Toda ako to dobro osobje ni zadovoljno, potem postane sam po sebi slabo in mora postati slabo. Naši železničarji že več nego dve leti niso dobili nobenega pobojška kljub temu, da je draginja narasla več nego za polovico. Kako morejo ti ljudje potem živeti, kako morejo shajati? Zaradi tega je nujno potrebno, da stori vlada vse, da se v tem oziru čimprej zadovoljijo naši železničarji. Mi imamo sicer zakon o redu in radu, o zaščiti države, zakon, ki ga nima nobena druga država na svetu, in ki je pravzaprav škandal za vsako kulturno državo. Toda verujte, da se tudi s tem zakonom ne bo ubranil odpor, ako ne bodo ljudje imeli toliko, da morejo živeti. Prvo je, da se da ljudem to, kar potrebujejo za življenje, potem se more seveda od njih zahtevati, da tudi vrše svojo dolžnost. Toda nobeno sredstvo ni tako močno, da bi moglo odvrniti raztrzanega, razčepanega in gladnega človeka od tega, da ne bi zahteval tudi z večjo silo to, kar potrebuje za svoje življenje. Tukaj, gospodje, je tisto, s čimer moremo mi pospeševati naš železniški saobračaj.

Zgodilo se je celo tole — oprostite, da navajam še nekatere stvari. Železničarji so namreč dobivali gotove podpore za svojo deco, za šolanje svojih otrok. Naenkrat so se jim pa te podpore ukinile. Toda ne samo, da so se jim te podpore ukinile, marveč se je celo zahtevalo od njih, da morajo pri svojih slabih plačah in neznosni draginji plačevati nazaj dotične podpore, tako da mora marsikaj železničar plačati nazaj po 300 K in še več mesečno, ko nima niti toliko, kolikor nujno potrebuje za preživljanje sebe in svoje družine. Na ta način, gospodje, je absolutno nemogoče, da

bi bili naši železničarji zadovoljni. Jaz pričakujem od g. ministra, ki je zdaj prevzel ministrstvo saobračaja, da bo v tem oziru storil vse, kar je mogoče; poznam ga, da je naklonjen železničarjem, in mislim, da bo v tem oziru tudi izvršil svojo dolžnost.

Da boste videli, kakšne so razmere pri posameznih direkcijah, naj omenim samo to, da od zagrebske direkcije direktno uhaajo inženirji. Nek inženir mi je pred kratkim pripovedoval, da gre iz železniške službe, in da jih gre za njim še kakih šest ali sedem. Če pomislimo, da je že danes na nekaterih železnicah prišlo tako daleč, da morajo takozvani prožni mojstri izvrševati inženirske posle, potem je izgled za bodočnost jako temen. Naše železnice bodo prišle do tega, da ne bodo imele kvalificiranih inženirjev, da bodo morale vsled tega tudi ustaviti ves železniški promet. Jaz sem vprašal dotičnega inženirja, zakaj gre od železnice, in on mi je odgovoril: »Razmere so take, da za človeka, ki hoče delati, ki hoče imeti red, tam ni obstanka.« Če je to resnica, potem je to na hujšo kritiko, ki jo more kdo izreči o naši železniški upravi. Železi bi bilo, da se to kolikor mogoče hitro popravi.

Železničarji čakajo že dolgo časa na službeno pragmatiko, ki ureja razmere med železničarji in železniško upravo, ki natančno določa dolžnosti in pravice posameznih ljudi pri železnici, ki določa tudi njihove dohodke itd. Taka službena pragmatika je nujno potrebna in treba je, da se kolikor mogoče hitro izda. Toda ta pragmatika naj se nikar ne napravi tako, da bi železničarji znó ne bili zadovoljni. Samo v sporazumu z onimi, ki opravljajo težko železniško službo, naj se napravi ta pragmatika, ako hočemo, da bo imela oni uspeh, ki je nujno potreben za razvoj železniškega vprašanja.

Opisal sem položaj naših železničarjev in Vam povedal nekatere stvari, ki so potrebne, da se popravijo. Sedaj prehajam na drugo točko, to je

tobačno delavstvo.

Gospodje! Mi imamo v proračunu za bodoče leto preračunane kosmate dohodke iz tobačnega monopola v prečanskih krajih (torej v Dalmaciji, Bosni in Hercegovini, na Hrvaškem, v Sloveniji, Bački, Banatu in Baranji) na 1 milijard 732 milijonov kron. Stroški so preračunjeni na 738 milijonov 369.365 kron, tako da ostane državi čistega dohodka od tobačnega monopola 993.630.135 kron. Med stroške tobačnega monopola so všteti izdatki za delavstvo v tobačnih tovarnah in pri tobačnem monoplu v znesku 79.700.000 kron. Če si ogledamo te številke natančneje, vidimo, da dobi delavstvo, ki ustvari državi tako velike dohodke, komaj devetino vseh stroškov. In res, danes dobivajo delavci v tobačnih tovarnah morebiti po 50, po 60 kron dnevno; s tem nikakor ne morejo živeti. — Predložili so svoje zahteve finančnemu ministru in upravi monopola. Nekaj majhnega se je storilo, toda kaj odločnega, kaj takega, kar bi te ljudi zadovoljilo, se ni storilo. Ljudje, ki nam ustvarijo take dohodke s svojim delom, zaslužio pač, da se jih državna uprava malo drugače spominja nego doslej. Jaz bi priporočil g. finančnemu ministru, naj stori v tem oziru potrebne korake in zadovolji tudi tobačno delavstvo v celi državi.

Omenil sem že, da so se življenjske potreščine podražile. Lahko rečem, da je danes na trgu v Ljubljani skoraj vse dražje nego tu v Belgradu. Zato je nujno potrebno, da se za delavstvo nekaj stori. Naša valuta pada, nekaj morebiti vsled razmer, v katerih živimo, deloma pa tudi vsled našega gospodarstva. Kolikor pada valuta, toliko se podražujejo življenjske potreščine. Delavci niso krivi, da pada valuta. Oni morajo delati, pa tudi gledati na to, da zaslužio toliko, da morejo živeti.

Zato moramo odločno zahtevati, da stori vlada vse potrebno, da nam ohrani naš promet in zadovolji železniško osobje tako, kakor osobje želi, tako, da se bo naš železniški promet zopet izboljšal; zraven pa mora država skrbeti tudi za tiste ljudi, ki državi s svojim delom toliko koristijo, da bodo mogli živeti. To storiti je naša dolžnost, katero moramo na vsak način izpolniti.

Tudi vzrok prometne krize.

Gospod prometni minister je govoril. Povedal je resnico. Dal je podatke v obupnih razmerah na naših železnicah. To kar je minister povedal v mesecu januarju leta 1922, te vzroke prometnih kriz je pri nas že leta 1919 znal vsak premikač, vsak kurjač, svak uslužbenec, ki opravlja eksekutivno službo na železnicah. Nič manj nego 15—20 krat so vsa 4 leta, odkar obstoja naša država, strokovne železničarske organizacije in koliko drugih organizacij prosile, rotile razne železniške direkcije, ministrstvo saobračaja, razne politične klube, kako bi se dalo preprečiti vse zlo, vse gorje na naših železnicah. Pa gospoda ni imela najmanjšega umevanja za stvarne, strokovno tehnične podatke in praktične

dokaze. Prišlo je do tega, da danes tiče železnice na mrtni točki. Kdo je temu kriv? Krivo je to, ker nimamo strokovnega železniškega ministrstva, temveč mešanico političnih avanturistov, poročil, ki nimajo niti najmanjšega pojma o organizaciji železniškega obrata. Naj bo to merodajnim činiteljem opomin. Ne mislite, da je železnica objekt, s katerim se da politično barantati.

Čital sem v »Slov. Narodu«, da nimamo železniških strokovnjakov, da jih g. Pašić lahko z lučjo po dnevi išče in ne bo jih našel. Mi pa povemo, da je mnogo izvrstnih železniških strokovnjakov v Jugoslaviji in posebej v Ljubljani. Pravijo, da je v prometni mizeriji edino južna železnica izjema. Po vsej pravici! In zakaj? Zato, ker so pri užni železnici železničarji — ljudje, ki jim je delo in dobrobit službe na srcu, ljudje, ki so vzgojeni v dobri disciplini; uprava je vsaj deloma človekoljubna, ki kolikor toliko upošteva težnje svojega osebja. Moderna švabska šola ni bila ravno slaba. Tudi pri državni železnici imamo v tej šoli vzgojene železničarje, a ravno teh iz političnih razlogov nočejo videti in upoštevati.

Edini, ki morejo pomagati železniški katastrofi, so železničarji sami. Vlada, zagotovi železničarjem življenjski obstoj, plačaj jih za njih sila težko službo kakor se spodobi. Železničarji, kurjači, premikači ali zavirači, ki upravljajo živinsko težko službo, morajo z mesečnim prejemkom 2400 K, redko do 3000 kron prehraniti sebe, ženo in 2 otroka. To je nemogoče. Težak = ključavničar, ki ima za obed dva pečena krompirja s soljo; kurjač, ki se koplje v znoj in pade vsled slabosti pred ognjem, no peč kakor izžeta citrona — skelet v dveh cunjah; premikači, ki hodijo v raztrganih čevljih, zavirači, ki so brez kožuhov, sestradani uradniki — ti so katastrofa za železnice! Še enkrat, vlada, daj nam trpinom za naš težki trud pošteno plačo, zagotovi nam življenjski obstoj! Ali smo mi, železničarji tako postopanje zaslužili? Mi, ki se s ponosom trkammo na prsi — edini mi, mi železničarji brez razlike strank, ki smo bili pionirji Jugoslavije, ki smo opravljali za časa preobrata nadčloveško naporno službo, bili obstreljavani in napadani od valovečih armad; mi, ki smo tvegali vse v obrambo domovine, — med tem ko so današnji veleparitotje e ropali, verižili in uganjli orgije. Ne, tega mi pošteni železničarji nismo zaslužili! Javnost vedi, da je katastrofa neizogibna, če se razmere ne izpremenijo.

Železničar.

Dnevni dogodki.

— Volitve v okrajni šolski svet za sodni okraj Ljubljana okolica. Pri večeršnjih volitvah v okrajni šolski svet za ljubljansko okolico je bil s 53 glasovi izvoljen Josip Oražem iz Most pri Ljubljani, za namestnika pa Valentin Babnik, župan v St. Vidu nad Ljubljano. Kandidat samotojnih župan Peršič iz Zelimelj je ostal s 34 glasovi v manjšini.

— Varuje se ovaduhov! Z več strani z dežele prihajajo poročila, kako bujno cvete zadnje čase pri nas ovaduhstvo. Zgleda kakor da so se zlasti nekateri demokratični učitelji posvetili temu nečednemu in umazanemu poslu. V občevanju z našimi ljudmi kažejo prijazno lice, pazijo pa na vsako besedo, ki bi se dala po svoje zaviti izrabit kot odvada radi žaljenja kralja, kraljevega roditelja itd. Cela vrsta slučajev nam je znana, ko so demokratični učitelji povzročili kazensko ovadbo in kazensko preganjanje zoper naše ljudi zaradi kakene sebi popolnoma brezpomembne opazke, v kateri se demokratični ovaduh v svojem bizantinskem klečeplaztvu našli kako žaljivo ost, ker so jo iskali. Niti med vojno ovaduhstvo v naših krajih ni bilo v takem bujnem cvetju kakor danes. Bodite torej v svojih izjavah vedno previdni, desetkrat previdni pa bodite, ako je v vaši družbi demokratični učitelj.

— Sporazum med stavei in tiskarjari. V Zagrebu so se te dni uspešno zaključila dolgotrajna pogajanja med grafičnimi delavci in delodajalci. Nova tarifa stopi v veljavo 1. februarja t. l.

— Tržič. V našem Domu je predaval minoli ponedeljek o delavski zbornici in njeni nalogah zbornični zastopnik Ivan Majersič. Predsednik prosvetnega odbora se je spominjal velikega papeža Benedikta in orisal na kratko njegovo mirovno delo. G. kaplan Milavec je podal nekaj važnejših časniških poročil minolih tednov. — V ponedeljek bo predavanje o pesniku Simon Gregorčiču z ozirom na bivšo 15 letnico smrti njegove. Predaval bo to pot Anton Dobrin iz Tržiča. Vabimo k obilni udeležbi. — V nedeljo je dramatični odsek uprizoril Meškovo »Matia«. — Na Svečnico zvečer se bo uprizorila burka »Davek na samce«.

— Iz Tržiča. Društvo sv. Jožefa je imelo v soboto 21. t. m. letni občni zbor, ki je podal račun o delu preteklega leta. Šteje do 250 članov in članic. Imelo je veliko predavanj o raznih predmetih, prire-

dilo 17 iger in orlovsko akademijo. Umrli sta 2 člana: Niko Ahačič in Miha Brešar. Tajnik omenja velikih težkoč in šikan, ki jih je imelo društvo v zadevi novih predpisov glede vstopnic itd. Blagajniško poročilo izkazuje prometa nad 30.000 K. Večja vsota se je izdala za napravo novih kulis, ki jih je izvršil slikar Bradaska, dalje za poslikanje dvorane, za drva in električno luč. — Ženski odsek je imel 9 sej in šteje 106 članic rednih in podpornih. Sprejetih je bilo več jako umestnih predlogov, ki bodo, če se izpolnijo, visoko dvignili ugled in veljavo društva, ki obhaa letos svojo petindvajsetletnico, ki se bo slovesno praznovala. Prvi predsednik društva je učitelj Vider. V odboru so strokovni učitelji g. Pečjak, g. učitelj Vondina, predsednik JSZ M. Slapar, član delavske zbornice Majersič in nekaj dosedanjih odbornikov. — Občni zbor Jugoslovanske strokovne skupine se je preložil na mesec majnik.

— Novice iz Hrastnika. (Dvojna mera. — JDSarjski shod.) Tukajšnja demokratiška narodna čitalnica je bila vsled slabega vodstva prišla na kant in so jo morali zapreti. Obenem so pa narodnjakari na gerentski sosesvi v Trbovljah vložili prošnjo za podporo. In res jim je gerentstvo dovolilo 1000 K podpore in vrhu tega jim je naklonilo vse knjige, ki so jih zaplenili po nemških knjižnicah. To je opogumilo tudi Slov. kat. izobraževalno društvo v Hrastniku, da istotako prosi za občinsko podporo svoji knjižnici, ki jo pravkar snuje. Toda proti svojemu pričakovanju je dobilo odgovor, da namerava občina sama v doglednem času ustanoviti veliko javno knjižnico. S podporo torej ni nič. No, ta dvojna mera gerentskega sosvetja našemu društvu ni vzel poguma in bo kljub temu ustanovilo lastno knjižnico. Zaprtni si pa bomo to postopanje. — Tukajšnji JDSarjski so minulo nedeljo sklicali shod, na katerega so povabili svoje prve glave: dr. Kukovca, dr. Kramerja in Ivana Rebka za obrtnike. Prostor za shod je dal Josip Dolinšek, ki je prišel na konja z delavskimi žulji. Delavstvo si je o tem napravilo svojo jasno sodbo.

— Državni premoževnik v Zabukovci pri Celju. Rudarji iz Zabukovce nam pišejo: »Napreje« je te dni napadel našega tovariša Uranika. Ta je socialistom zato tako zelo v želodcu, ker vedo, da mu vse nesocialdemokratsko delavstvo popolnoma zaupa. Zahtevamo, da socialisti prenehajo s svojimi napadi nanj bodisi v čakalnici bodisi drugod. V to svrhu se bomo obrnili tudi na višjo rudarsko oblast. Socialisti naj raje Uraniku plačajo pot v Velenje za vinarstvo zadrugo, in sicer takoj in toliko, kolikor izplačujejo za take poti sebi. Zahtevali bomo, da naj nad vinarstvo zadrugo izvršuje nadzorstvo poklicana oblast in ne zagrizeni strankarji propadle Unije. Prepovedujemo si enkrat za vselej vsiljevanje »Delavca« in »Napreja« v čakalnici. Ako vam teknejo njune neresnice, vam želimo dober tek, a mi jih odklanamo. Posebej opozarjamo Ernesta Bratca, naj bo miren in skromen! — Več zabukovskih rudarjev.

— Umrli je v Königsbergu na Pruskem veterinarski nadzornik Frane Majdič iz Rogaske Slatine. Na Pruskem se je mudil kot član naše reparacijske komisije.

— Razpisani poštni uradi. Razpisani sta naslednji poštni mesti: Dolnji Logatec (I-4), Gorenji Logatec (II-1). Prošnje je vložiti v 14 dneh.

— Otvoritev brzojavnega prometa s Carigradom. Poštno ministrstvo razglasa, da je odprt zasebni brzojavni promet z mestom Carigradom. Pristojbina za besedo znaša 0.495 zlatih frankov, t. j. 4.95 dinarjev. Dovoljene so samo brzojavke v navadnem (odprtem) jeziku.

— Brzojavke za Sušak. Po naredbi ministrstva za pošto in brzojav je plačati za brzojavke, ki so namenjene v Sušak, isto pristojbino kakor za brzojavke v tuzemskem brzojavnem prometu.

— Pijana orožnika. V Durdjevcih pri Djakovu so v nedeljo praznovali žegnanje. Zvečer sta prišla v hišo kmeta Karajka dva pijana orožnika in začela brez povoda groziti zbrani družini. Karajko in sin sta nato pijana orožnika razoročila. Ta dva sta pa začela sedaj prositi, naj jima vrnejo puške, ker bosta drugače kaznovana. Usmilili so se ju, a kakor hitro sta orožnika imela puški, sta začela streljati, ter sta težko ranila dve osebi. Oblast orožnikov ni poklicala na odgovor.

— Pegasti tifus se je pojavil v nekaterih vaseh pri Zagrebu. Oblasti so podvzele energične mere, da se ta nevarna bolezen ne razširi.

Naša društva.

d Razor ima svoj občni zbor danes, v soboto 28. jan. ob 7. uri zvečer v dvorani Akademskega doma (poleg Uniona). Udeležba obligatna! Predsednik.

d Šentjakobska, prosveta. V nedeljo, 29. t. m. ob 6. uri zvečer bo predaval dr. Anton Breclj o važnem zdravstvenem vprašanju. Vabimo k obilni udeležbi. Vstop prost.

d Odborova seja ljubljanskega orlovskega okrožja se vrši danes, 28. januarja

ob 7. uri na Poljanskem nasipu 10. Vsled nepričakovane, nenadne zadeve se mora seja vršiti v najkrajšem času. Predsednik.

d V šentpeterskem prosvetnem društvu nadaljuje g. prof. dr. Rožič svoje predavanje o Koroški v ponedeljek, dne 30. t. m. točno ob 8. uri zvečer. Člani in prijatelji uljudno vabljeni! — Po predavanju odborovala seja.

Ljubljanski dogodki.

Ij Naš shod v Unionu. Na jutrišnjem shodu v Unionu bo govoril posl. dr. Gosar o razmerah v naši državi, s posebnim ozirom na našo finančno, gospodarsko in socialno politiko.

Ij Podpredsednik ljublj. dež. sodišča g. dvor. svet. Regally je po svoji bolezniti toliko okrevljal, da more iz postelje in da to v doglednem času zopet nastopi svojo službo.

Ij Jezuitska kapela. V nedeljo, dne 29. t. m. popoldne ob 5. uri propoved z vsebino: Notranje borbe čistih src.

Ij Najpoštenjši list popravlja. »Slov. Naroda« je bil včeraj prisiljen, da popravi kar dvoje svojih obrekovanj. Popravlja se svojo vest o tožbah proti Jugoslov. kreditnemu zavodu, češ da je bila vložena tožba zaradi dveh milijonov le proti nekemu zasebniku, pri čemer pa Slov. esk. banka sploh ni vdeležena. V drugi notici pa popravlja svoj napad na »Mestno hranilnico ljubljansko« in ugotavlja, da ima ta zavod 300 milijonov kron vlog in jamči za njegovo varnost mestna občina ljubljanska.

Ij Minister dr. Gregor Žerjav se je 27. t. m. v spremstvu svoje soproge in dr. Kukovca pripeljal v Ljubljano, kjer se bo zdravil v domači hiši. Bolnik mora še ostati v postelji.

Ij Zabavni večer, ki ga je nameraval prirediti Šentpeterski družabni klub v soboto, dne 21. t. m. se vrši v soboto 28. t. m. ob pol 8. uri zvečer v Ljudskem domu z istim sporedom. — Odbor. (K)

Ij Umrli so v Ljubljani: Marjan Osolin, sin žel. zavirača, 6 tednov. — Ivan Kalin posestnik, 63 let. — Helena Janša, hči umir. generalst. majorja, 3 leta. — Marija Gabrovšek, žena špedic. uslužbenca, 56 let. — Ivan Kane, dninar, 42 let. — Zdenka Fortin, rejenska, 12 dni. — Joško Snoj, sin tob. delavca, 1 leto. — Reber Jožefa, hiralca, 80 let. — Malevž Cof, žel. delavec, 26 let. — Silvester Birsa, delavec, 61 let. — Katarina Golobič, hiralca, 65 let. — Marija Jurca, trgovčeva hči, 3 mesece. — Marija Šmid, vdova brzojav. uradnika, 82 let.

Ij Narodnosocialistična stranka sklicuje danes zvečer ob 8. uri v Mestni dom shod o srbsko-hrvaškem sporu. Govorili bodo dr. Rybač, dr. Politeo in Marijanovič. Po našem mnenju ni le srbsko-hrvaškega spora, marveč je tudi srbsko-slovenski spor.

Ij Našla se je pompadura z manjšo vsoto denarja. Poizve se Trnovski pristan št. 30.

Posredovanje dela leta 1921.

Kakor že v vseh kolikor toliko naprednih državah, se je uredilo tudi pri nas takoj po prevratu javno posredovanje dela, ki ga vodi v Sloveniji Državna posredovalnica za delo s svojim osrednjim uradom v Ljubljani ter podružnicami v Ljubljani, Mariboru, Celju, Ptuj in Murski Soboti. Eksistenčno potrebo te institucije dokazuje najbolj živahen promet in pa lepi uspehi, ki ga je dosedaj dosegla, vključno temu, da se je imela boriti še z velikimi težkočami.

V preteklem letu izkazuje namreč Državna posredovalnica za delo naslednji promet: Skupni promet 32.747 strank (moških 22.063 in ženskih 10.684). Od teh je bilo delodajalcev 16.106 st. (m. 10.490 in žen. 5.616) in delojemalcev 16.641 st. (m. 11.573, ž. 5.068). Posredovanje se je izvršilo 10.086 (m. 6623 in ž. 3463), kar znači, da je preskrbela posredovalnica: zaprosene deavce 61.4 odstotkov delodajalcev (l. 1919 le 43 odstotkov, l. 1920 pa 61 odst.) zaprosene službe 60.6 odst. delojemalcev (l. 1919 le 33 odst., l. 1920 pa 50 odst.). Vseh dopisov je rešila posredovalnica 9234 (l. 1920 le 6901).

Posamezne podružnice izkazujejo naslednji promet in uspehe: 1. Ljubljanska podružnica 12.529 strank in 4254 posredovanj, 2. Mariborska podr. 12.090 strank in 2477 posr., 3. Celjska podr. je bila zaprta, ker ni bilo uradnika, 4. Ptujška podr. 737 strank in 85 posr., 5. Prekmurska podr. 7391 strank in 3270 posr.

Normalno so poslovala: ljubljanska, mariborska in prekmurska podružnica, celjska se je morala začasno zapreti, ker ni bilo uradnika, ptujška je pa v preteklem letu le živovarila, ker je bila namesčena v Strnišču pri Ptuj. Meseca decembra se ji pa posrečilo dobiti v Ptuj potrebne uradne lokale, vsled česar je upati, da bo mogla odslej tudi ta v večji meri vršiti svoje naloge.

Celokupni promet in uspehi Državne posredovalnice za delo v Sloveniji so bili doslej naslednji: Leta 1919 je bilo 36.553 strank in 6.860 posredovanj, l. 1920 a bilo 28.518 strank in 7.820 posr., l. 1921 je bilo 32.747 strank in 10.086 posredovanj. Skup-

no torej 97.818 strank in 24.766 posred.

Te številke kažejo, da promet vkljub vedno večjemu konsolidiranju naših gospodarskih razmer nikakor ne nazaduje, obratno da je pričakovati še vedno večjega prometa, uspehi pa stalno naraščajo, čim bolj se izpopolnjuje notranja organizacija tega novega, a zelo važnega socialno političnega zavoda.

Osrednji urad, ki vodi vso organizacijo in poslovanje za enkrat še ni polagal tolike važnosti na to, da se poveča promet, kakor zlasti na to, da izpolnuje zavod tiste socialno politične naloge, ki so mu namenjene. Tako je posvetil v preteklem letu posebno pozornost veliki bedi brezposelnih prekmurskih poljskih delavcev, potem težkemu položaju naših sezonskih gozdnih delavcev, ki so jih doslej razna židovska podjetja zelo izkoriščala, dalje posredovanju vajencev itd. V tem oziru ima zaznamovati zavod v preteklem letu prav lepe uspehe. Tudi za bodoče namerava posvetiti zavod, če bo našel pri merodajnih faktorjih dovolj razumevanja in podpore, tem vprašanjem posebno skrb, poleg tega pa namerava še intenzivno organizirati invalidno posredovanje, posredovanje v in iz inozemstva itd. V gospodarskem oziru je zlasti važno to, da je začel organizirati zavod obrtno vajence iz Bosne v Slovenijo v svrhu dvigovanja bosanske obrti.

K položaju na delavnem trgu v letu 1921 bi bilo v splošnem pripomniti naslednje:

Veliko brezposelnost je bilo opaziti vse leto med nekvalificiranimi delavci (industrijskimi in agrarnimi) ter med rudarji, živilskimi delavci, trgovskim in pisarniškimi osebjem ter med kovinarji.

Pomanjkanje delavcev je bilo opaziti zlasti v lesnih in gradbenih strokah, ter med kvalificiranimi specialisti vseh panog. Da se to nenormalno razmere izravna, je poizkusil organizirati osrednji urad posredovanje naših sezonskih delavcev (zlasti poljskih) v inozemstvo, iz inozemstva pa dobavljati za našo obrt in industrijo neobhodno potrebne specialiste in gradbene delavce (te zlasti iz našega Primorja). Žal da so bili ti koraki, vsled strogih tozadevnih predpisov doslej še skoro brezuspešni. Treba bo pa v interesu vsega našega gospodarstva življenja to vprašanje čimprej rešiti.

Končno bodi še omenjeno, da je izdal zavod v preteklem letu skupno 3790 nakaznic za polovično vožnjo na železnici v skupni vrednosti 73.343 Din 70 p; skupno število brezposelnih dni pri posredovalnici v evidenco vzetih delavcev je pa znašalo 108.047 dni.

Zaposlenost delavstva po svetu.

Nemčija. Nachrichtenblatt des Reichswanderungsamtes št. 22 z dne 15. novembra 1921 sporoča, da je bila zaposlenost delavcev od 27. oktobra do 6. novembra 1921 ugodna. z malimi izjemami je bila vsa industrija dobro zaposlena ter je za več mesece naprej z naročili preobložena. V kamneni industriji je vladalo v Hamburgu pomanjkanje brusilcev stekla. Istotako je primanjkovalo delavcev v kalilni industriji v Eislebu ter v kovinski industriji. V lesni industriji vlada pomanjkanje pohištvenih mizarjev. Veliko povpraševanje po delavcih je v tovarnah za črevlje (v Porenju, Šleziji, Ludwigshafnu in na Bavarskem) V krznarski stroki na Sakskem primanjkuje krznarjev in štaferic. V Chemnici dobe delo mesarski pomočniki. V Porenju je velika potreba po moških in ženskih hišnih nastavlencih. Trgovskega osebja (prodajalcev) primanjkuje v Stettinu, Magdeburgu, Hanovru, Drazdanih, Ludwigshafnu in Monakovu. Živahno povpraševanje je tudi po stenografistih. Frankfurt na Meni išče pisarniške moči, Stetin in Oldenburg knjigovodje, Hamburg prvovrstne knjigovodje in korespondente z znanjem angleškega in francoskega jezika.

Anglija. Položaj na delavnem trgu se je v septembru 1921 malo izboljšal, povprečna zaposlenost je ostala še vedno slaba. Večina industrije dela pri skrajšanem delavnem času. S tem v zvezi je znižanje plač.

Francija. Skupno število brezposelnih je znašalo koncem septembra 1921 samo 17.718.

Italija. Po uradni cenitvi je znašalo število brezposelnih koncem septembra 1921 okoli 425 tisoč (med temi 100.000 ženski). Brezposelnost je izredno velika v okrožju Savona (provincija Ligurija).

Madžarska. Brezposelnost je izredno velika, v vseh poklicih je na razpolago dovolj delavnih moči. Pomanjkanje stanovanj je zelo občutno, tako da se službe ne more niti nastopiti.

Švedska. Švedsko časopisje poroča, da v raznih industrijah napreduje znižanje plač. S tem v zvezi je skrajšanje delavnega časa ter ustavitev raznih obratov.

Raznoterosti.

r Iz dežele, ki je v nje prepovedan alkohol. Newyorški »Slovak« piše, da so se božični prazniki žalostno končali za mnoge, kateri so se hoteli vsaj enkrat v letu napiti žganja. V Newyorku je umrlo 11 ljudi, v bolnici se je pa zdravilo 49 oseb, ki so bile zastrupljene z žganjem. Policija proizveduje, odkod je tisti alkohol v žganju,

da ljudje izgubljajo vid ter umirajo. Kakor se je doslej dogajalo, je prišlo žganje na parnikih iz tujih krajev ter je bilo beznicam vtihotapljeno.

O poroki angleške princezinje Marije, radi katere je »Slov. Narod« ves v ognju, beremo v ameriških listih sledeče: Poroka edine hčerke angleške kraljeve dvojice, Mary, z viscountom Lascelles bo veljala nekako 150.000 dolarjev (okrog 40 milijonov kron). Obleka neveste, ki se izdeluje, bo veljala 25.000 dolarjev (blizu 8 milijonov kron), za cvetlice se bo dalo 10 tisoč dolarjev (okrog 3 milijone kron). Ženin je podaril nevesti kot poročno darilo 250.000 dolarjev (okrog 65 milijonov kron).

Gospodarstvo.

— Vodne sile v Jugoslaviji. Neki švicarski sindikat se zanima za izkoriščanje vodnih sil Jugoslavije v delno elektrizira-

nje železnice. V ta namen so bile vodne sile naše države kartografsko izdelane, naravnost inventarizirane in izdelane. V rekah z nizkim stanjem vode so dognali vsega skupaj 3 in pol milijona konjskih sil (brutto), ki jih bo mogoče celo leto izkoristiti. V rekah s srednjim stanjem vode, ki bodo dajale električni tok skozi 9 mesecev v letu, je skoraj dvojna sila na razpolago. Že danes je 160.000 konjskih sil v porabi. V to pa niso štete vodne sile na Srbskem in v Črni gori, ki se morajo šele preštudirati in dognati, a cenijo se na 1 in pol milijona konjskih sil. Vrhutega bi spojitev jezera Prespa in Ohrida z morjem dala nadaljnjih 5 milijonov konjskih sil. — Kako velikanski, neizčrpni kapital ima naša država v rekah!

— Izvoz češkega sladkorja se je zopet oživel. V izvozu češkega sladkorja se je opazovala nekaj časa precejšnja stagnacija. Po zadnjih časniških vesteh, pa se je izvoz češkega sladkorja spet razmahnil. Doslej je šlo v inozemstvo 1.167.616 q sladkorja,

na domačem trgu se ga je prodalo pa 1 milijon 531.073 q.

— Elektrifikacija železnic v Zedinjenih državah. Washingtonski ameriški urad za informiranje inozemskega tiska javlja: V Zedinjenih državah se kaže velik razmah električnih železnic. V letu 1917 je bilo 44.835 milj električnih železnic v posesti 1307 družb, ki so imele 102.603 vozove ter so prevozili vsega skupaj 14.506.914.573 oseb. Čisti dobiček je znašal 56.450.930 dolarjev.

— Bavarski kapital v Avstriji. V Salzburgu je bila baš te dni ustanovljena z Bavarsko hipotekno banko ter z Bavarsko diskontno banko z glavnico 50.000.000 a. kron »Salzburger Kredit- und Wechselbank A. G.«.

— Vtihotapljanje drobiža iz Avstrije v Češkoslovaško. V bližnji bodočnosti izgubi 10 in 20 vinarški drobiž v Češkoslovaški svojo veljavo. To priliko hočejo izkoristiti mnogi avstrijski tihotapci ter vtihotaplajo velike množine drobiža bivše

Avstrije. Tako so te dni prišli na avstrijsko-češki meji tihotapci, ki je nameraval vtihotapati preko granice 500.000 avstrijskih dvajsetic.

— »Svetla« d. d. za žarnice in elektrotehniko v Ljubljani. Ustanovni občni zbor te tvrdke se je vršil dne 27. jan. v prostorih Zadr. Gospodarske banke, d. d. v Ljubljani. Ta tvrdka, pri kateri je razven Zadr. Gospodarske banke, tudi Slovenska Eskomptna banka močno zastopana, ima za sedaj 1 milijon kron delniške glavnice, ki se lahko po sklepu občnega zbora zviša na 4 milijone kron. Centrala tvrdke je v Ljubljani na Mestnem trgu. Eno podružnico ima »Svetla« d. d. v Mariboru, drugo v Zagrebu. Pri naplem razvoju elektrifikacije v naši državi bo igrala ta tvrdka, ki je že dobro vpeljana, zelo važno vlogo. In to tem preje, ker ima zaslonbo pri dveh močnih denarnih zavodih. V upravni svet nove delniške družbe so izvoljeni: Dr. Ivan Štokar, ravnatelj Zadr. Gospodarske banke, kot predsednik, Milan Bogadv, ravnatelj Slovenske Eskomptne banke kot podpredsednik, dr. Jurij Adlešič, odvetnik v Ljubljani, ing. Dušan Serbec, ravnatelj elektrarne na Bledu in dr. Mirko Božič, tajnik Zadr. Gospodarske banke v Ljubljani. Najugodnejši razvoj te tvrdke je gotov.

3 tiskarske ! strojnike !

**Občeverziranega nadstrojnika
strojnika za ilustracije
rezervnega strojnika za rotacijo
zgolj prvovrstne moči sprejme**

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Služba stalna.

Pismene ponudbe na ravnateljstvo tiskarne.

r 13 leten pesnik. V Londonu največ ljudi ponesreči pri prekoračenju cest in cestnih križišč. Zato tam obstoja neko društvo, katero potom časopisja in na razne načine prebivalstvo opominja na pazljivost. Letos je razpisalo nagrado 10 ginej (okoli 11 tisoč jugoslov. kron) onemu šolarčku, ki zloži najboljšo pesmico svarilne vsebine. Izmed 104.000 ljudsko-šolskih otrok mesta Londona je prejel to nagrado trinajstletni Edwin Manning.

Pesmica se glasi:

Little Jack Horner
Crossed the street at a corner,
On the traffic not kuping his eye;
But a 'bus from the tavn
Knocked Jack Horner down
And he's nav in the graveyard close by.

Slovensko bi se to glasilo: Horner
Janko je šel v mesto in prekoračil neko
cesto, na promet pa pazil ni. Omnibus je
privozil v diru in Jankota podrl; zdaj v
miru v tihem, hladnem grobu spi. — Za
vsako vrstico približno dvatisoč kron.
Prav čedna nagrada.

Ogrožena produkcija zlata. Iz južne Afrike prihajajo poročila, da v onodnih zlatih rudnikih vse belo delavstvo stavka. Ker se ni ugodilo upravičeni delavski zahtevi po izboljšanju mezd, so delavci stopili v stavko ter spustili vodo v zlate jame. Ta stavka bo imela posledice v svetovnem gospodarstvu. Rešeni zlati rudniki so južno od Krokodilje reke poleg železnice, ki gre iz Laurencio Marquer v Pretorio. Zlato žilo so odkrili tu šele leta 1885., a produkcija zlata je rastla od leta do leta. Danes je 42 odstotkov vsega zlata, kar se ga producira na svetu, iz transvaalskih rudnikov. Doslej se ga je dvignilo največ leta 1916, in sicer 9 milijonov 296.618 unč (unča = 31,1 grama). V nesrečni bursko-angleški vojski je izgubil vrli burski narod zlate jame in zlato svobodo.

F. BRUMAT Ljubljana
Usakovrstno manufakturo in
tiskarstvo
po konkurenčni ceni.
Mestni trg 25. I.

Nakazila v Rusijo.

Vsa nakazila v **sovjetsko Rusijo**, brzajavna in navadna, akreditivna, in sicer v celo sovjetsko Rusijo, kakor tudi v sovjetske republike **Georgijo, Ukrajino in celo Sibirijo** oskrbuje v vsakem znesku zanesljivo in promptno v sovjetskih rubljah po najboljšem tečaju

Zadružna gospodarska banka d. d.

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 38/I.,

kakor tudi njene podružnice v **Somboru, Mariboru, Sarajevu, Splitu, Sibeniku, Djakovem in ekspozituri na Bledu.**

Sedanji kurz sovjetskemu rublju je približno ena naša krona = 600 sovjetskih rubljev.

Izdaja konzorcij »Novega Časac.
Urednik in odgovor. urednik Fr. Kremžar.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Tovarna
JOS. REICH
Ljubljana, Poljanski nasip 4
Podružnica: Solenburova ul. 4.
Podružnica: Maribor Gospodarska ul. 38.
Novo mesto Glavni trg.
Kocevje št. 38.

OBLAČILNICA ZA SLOVENIJO, r. z. z o. z. v Ljubljani

priporoča ogled svoje zaloge manufakture.

II IZKLJUČNO ČEŠKI IZDELKI II

Ravnokar prispeva blago od mnogih čeških tovarn. Prispeva je tudi izbrana zaloge damskega blaga od brnske tvrdke STIASNY & SCHLESINGER. — Glavno skladišče v »Kresiji«, I. nadstropje. Poseben vhod iz Lingerjeve ulice št. 1. Detajlna prodajalna v Stritarjevi ulici št. 5. — Podružnica v Somboru.

Zadružna gospodarska banka, d. d. v Ljubljani.

Pozor ! ŠTIRI MILIJONE KRON Pozor !

zadane

v najprejnejšem slučaju
igralac v III. kolu Državne razredne loterije.

Zrebanje v II. razredu se vrši 7. in 8. februarja 1922.

Srečka stane: cela K 192.—, polovična K 96.—, četrtinka K 48.—, osminka K 24.— za one, ki so igrali že v prvem razredu. Novi igralci morajo plačati srečke tudi za prvi razred nazaj. Naročniki, katerim se pošiljajo srečke po pošti, naj pošljejo zraven še K 8.— za poštino in stroške.

Pozor ! Naročila se sprejemajo samo še do 3. februarja 1922. **Pozor !**

Srečke ima na razpolago

Zadružna gospodarska banka, d. d. v Ljubljani, Dunajska cesta 38/I.

Popolnoma varno naložite svoje prihranke v

VZAJEMNI POSOJILNICI v LJUBLJANI

r. z. z o. z. (poleg nunske cerkve).

Hranilne vloge se **4%** brez odbitka rentnega obrestujejo s in invalidnega davka.

Hranilne vloge se lahko vplačujejo potom poštno-čkovnega urada, vlagateljem so položnice brezplačno na razpolago. Posojila na zemljišča, zaznambo na službene prejeme, proti poroštvo itd.

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani, Dunajska cesta št. 17.

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru. 2. Zvonove proti razpokam in prelomu. 3. Sprejema v novoustanovljenem življenjskem oddelku zavarovanja.

Skupno premagamo skupne težave!

Svoji k svojim!

Prometni zavod za premog

d. d. v
LJUBLJANI

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava

prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo ter kovaški in črni premog

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ul. 19

I. delavsko konzumno društvo v Ljubljani

ima bogato izbero manufakture, češke lončene posode, klobuke, vsakovrstno špecerijsko blago, v zadr. kleti na

Kongresnem trgu št. 2 novo vino po nizki ceni. — Hranilne vloge članov obrestuje po 5%. — **Clani dobe 30%**

blagovni popust. — Pristopnina 10 kron, delež 100 kron. — Prijave sprejema pisarna na Kongresnem

trgu št. 2 in vse zadr. prodajalne. V Vašem interesu je, da postanete član, članica naše zadr. —